

HRVATSKA POLJOPRIVREDNO-ŠUMARSKA SAVJETODAVNA SLUŽBA
Savska 41. Anex
10000 Zagreb • HRVATSKA
Tel: 385 01 4882 700 • Fax: 385 01 4882 701
savjetodavna@savjetodavna.hr • www.savjetodavna.hr
OIB: 10041443114

PODRUŽNICA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
Trg Kralja Tomislava 21/3 33000 Virovitica
Tel: 033 800 970; 091 4882 804
e-mail: ljubica.kravarscan@savjetodavna.hr

REPUBLIKA HRVATSKA
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
2189/1

PRIMLJENO	24-04-2018	
KLASA	320-01/18-01/02	ORG. JE D 04
UR BROJ	367-18-1	PRIL VRIJ

Virovitica, 23.04.2018.

-Skupštini Virovitičko-podravске županije

Predmet: **IZVJEŠTAJ O RADU HRVATSKE POLJOPRIVREDNO –ŠUMARSKE
SAVJETODAVNE SLUŽBE,
PODRUŽNICE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
ZA 2017. GODINU**

SAVJETODAVNA SLUŽBA

odlukom Sabora RH od 8. veljače 2018. promijenila je ime koje sada glasi:

HRVATSKA POLJOPRIVREDNO-ŠUMARSKA SAVJETODAVNA SLUŽBA,

(kratica HPŠSS)

Podružnica Hrvatske poljoprivredno-šumarske savjetodavne službe (HPŠSS) Virovitičko-podravске županije djeluje sa 11 djelatnika različitih specijalnosti u 6 ureda: Pitomača, Šp. Bukovica, Virovitica, Suhopolje, Slatina i Orahovica.

AKTUALNOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE U VPŽ TOKOM 2017.

Poljoprivrednu proizvodnju u 2017. godini obilježio je kasni mraz i dugotrajna suša koja je počela već od lipnja i trajala do kraja kolovoza. Mraz koji se pojavio 18.-21. travnja prouzročio je ozbiljnije štete na nekim voćarskim kulturama kao što su: kajsije, breskve, nektarine koje su u nizinskom području. Bila su vidljiva oštećenja na vinovoj lozi i orasima na prvim listovima na Otrovanskom bregu. Uočavaju se žuti vrhovi na listovima gotovo svih kultura a čemu je uzrok hladnoća no kasnije tokom vegetacije nisu uočene štete.

U Virovitici je u lipnju ukupno palo svega 39,5 l oborina a u periodu 01.01.2017.-30.06.2017. ukupno je palo 295 l oborina što je za cca 150 l manje od prosjeka i potreba. U nekoliko navrata bila je tuča no nije prouzročila štetu na usjevima osim na području Slatine gdje je zabilježen manji prinos na: soji, jabukama i lješnjacima.

Povrtne kulture, iz vanjske i plasteničke proizvodnje u 2017. godini, zbog suše, dolaze gotovo u isto vrijeme što nije uobičajeno pa je izostala i razlika u cijeni.

Pšenica: jesenska sjetva je uspješno obavljena, procjenjuje se 20% više površina u odnosu na prošlu 2016. god.

Tehnološki pregled stanja poljoprivredne proizvodnje Virovitičko-podravске županije u 2017. po granama:

- 1) Voćarstvo: kasni mraz bio je uzrok niskih prinosa voćarskih kultura u nizinskim dijelovima županije dok na visinama iznad 150 m nadmorske visine štete nisu zabilježene. Urod je u sušnoj 2017. ponajprije ovisio i o navodnjavanju pa je u uvjetima navodnjavanja prinos bio iznimno visok a utrošak pesticida smanjen uslijed visokih temperatura. Rane sorte grožđa bile su zadovoljavajuće kvalitete i koncentracije šećera u grožđu 17,5 – 19 a kiseline su se kretale od 6-6,5.

<i>kultura</i>	<i>Prinos, ostvareni t/ha</i>	<i>+/- od očekivanog prosjeka</i>	<i>Otkupna cijena kn/kg</i>
jabuka	55-60	-30%	1,8-2,2
Breskva, marelica, nektarina	1-17	-30-90% ovisno o lokalitetu	5,0-8
šljiva	15	-90%	1,80-2
višnja	18	b.o.	2,80
trešnja	20	b.o.	10-15
jagoda	5	-50-80%	15-20
grožđe, vinske sorte	10	-20%	2,5-3,5
lubenica	40 i više uz navodnjav.	0% navodnjav.-30%	1-1,5
dinja	20	-30-50%	3
lijeska	2-3	n.o.	8-10 kn u ljusci
orah	2-3	-60%	11 kn u ljusci

- 2) Povrtlarstvo: prinosi su bili zadovoljavajući ali samo na površinama koje su navodnjavane dok je rezultat na nenavodnjavanim površinama uglavnom izostao uslijed suše. Prisutan je problem sa neplaćanjem otkupljene robe.
- 3) Krmne kulture: Silažni kukuruz je kvantitetom i kvalitetom podbacio do 50% zbog suše, a na nekim sušnim područjima: Pitomača, Šp.Bukovica, Lukač, Gradina, Suhopolje, nije zadovoljio niti osnovne uvjete za hranidbu stoke. Posve su izostali 3.-4. otkosi trave. Sve zajedno utjecalo je nepovoljno na brojno stanje stoke i poskupljenje proizvodnje stočarskih proizvoda.
- 4) Uljarice: prinosom su sve podbacile a u kojoj mjeri ovisi o suši koja je zahvatila mjesto proizvodnje.

<i>kultura</i>	<i>prinos, ostvareni t/ha</i>	<i>+/- od očekivanog prosjeka</i>	<i>Otkupna cijena kn/kg</i>
suncokret	1,5-3,5-Slatina 3-3,5 ostatak županije	-10-70%	2,15
uljana repica	2 -4	-10%	2,42-2,48
soja	3-3,5	-10%	2,75-2,8
tikva uljarica	0,5-1	-30-60%	6,5 (suha sj.)

- 5) Ratarske kulture: ranije ratarske kulture tipa pšenica, ječam, tritikale, zob, dale su bolji ili standardni urod pošto su koristile vlagu u proljetnom dijelu godine a sušni period je pogodio zaštitu pšenice od bolesti međutim kukuruz je u sušnim uvjetima pretrpio znatne gubitke pa je prinos pao ponegdje ispod polovine očekivanoga. Kukuruz je ratarima višom cijenom nadomjestio izgubljeni urod ali stočarima je zadao mnogo problema kako zbog izostanka uroda tako i zbog znatnog smanjenja kvalitete zrna.

<i>kultura</i>	<i>Prinos, ostvareni t/ha</i>	<i>+/- od očekivanog prosjeka</i>	<i>Otkupna cijena kn/kg</i>
pšenica	4,5-7	+20% ovisno o gnojidbi	1,05-1,20
ječam	4,5-7	b.o.	0,85
kukuruz, sirovo zрно	3-11	-30-50 (Virovitica)% što ovisi o tipu tla i oborinama	1,1

- 6) Ljekovito bilje: veliki je interes za proizvodnjom kamilice koja se dobro plasira na tržištu pa je i otkup kao i plaćanje, uredno. Prosječna otkupna cijena suhe kamilice bila je 11 kn/kg prosječan urod bio je na razini 800 kg suhe kamilice /ha. U kamilici su utvrđene dvije fitofagne stjenice koje do sada nisu bile uočene na poručju Republike Hrvatske. Iako tokom 2016. Nisu utvrđene štete, u 2017. Uočene su znatne štete na površinama koje su pod kamilicom u monokulturi više godine.
- 7) Industrijske kulture: šećerna repa imala je prosječan prinos od preko 60 t/ha i to uz digestiju koja se u prosjeku kretala na razini prosjeka za RH 16% što je i osnovica za obračun plaćanja Duhan: prinosi su 30% manji zbog tuće, kvaliteta ukupno lošija. Kod proizvođača koji su promijenili tehnologiju u sušenja kvaliteta se podigla.
- 8) Stočarstvo: Na posebnoj Uredbi za proizvođače mlijeka radilo je dvoje stručnih savjetnika sa 59 proizvođača mlijeka u Virovitičko-podravskoj županiji prilikom čega su izvedeni zaključci koji su alarmantnog karaktera:
- Miječna gospodarstva ne povećavaju svoje kapacitete zbog dugotrajno niske otkupne cijene mlijeka koja je na samoj granici pokriva troškova.
  - Srednja (10-20 muznih krava) i veća mliječna gospodarstva koja su opterećena kreditima sa otplatom kredita rješavaju se muznih krava razočarani neprofitabilnošću proizvodnje
  - Malih mliječnih gospodarstava (do 10 muznih krava) gotovo da više i nema što je izravna posljedica ukidanja otkupnih mjesta za mlijeko
  - Otkupna cijena za mlijeko sastoji se od 25-30% premije na količinu proizvedenog mlijeka koju mali proizvođači nemaju ali ista stavka nesigurna je kategorija i za veće proizvođače obzirom da nije konstanta već ovisi isključivo o volji otkupljivača mlijeka.
  - Nema novih PG zainteresiranih za proizvodnju mlijeka, čak niti putem mjera iz Programa ruralnog razvoja RH.

Na gospodarstvima stočarske djelatnosti, još uvijek, osjeća se veliko opterećenje zbog niske otkupne cijene mlijeka kroz duži period zbog čega su gospodarstva demoralizirana a mnoga su već rasprodala muzne krave te će se preorijentirati na toj junadi uz neizvjesnu mogućnost vraćanja kredita koje su preuzeli za podizanje mliječnih farmi. Taj problem naročito se osjeti u istočnom dijelu županije (Slatina-Orahovica) dok je u zapadnom dijelu županije prisutnija diversifikacija i kombiniranje proizvodnje mlijeka sa nekim drugim proizvodnjama čime se nadoknađuje gubitak u proizvodnji mlijeka.

Cijena mlijeka za manje proizvođače iznosi 1,4-1,8 kn/kg a kod većih proizvođača otkupna cijena je na razini 2,7 kn uključujući sve premije. Osim pada otkupne cijene mlijeka, postalo je učestalo odgodeno plaćanje mlijeka. Uslijed pada otkupne cijene mlijeka, mliječna proizvodnja u našoj županiji urušava se i dalje, broj krava svake godine sve je manji a u proizvodnju mlijeka više se ne ulaže uslijed čega prosječna proizvodnja po kravi stagnira a u mnogim stadima i pada u toj mjeri da je situacija alarmantna.

Kako pada interes za mliječnom proizvodnjom tako se povećava interes za tovom junadi što uslijed nedostatka teladi za tov koja je i iznimno skupa, ne događaju se značajniji pomaci u tovu junadi.

- 9) **Šumarstvo:** Na području VPŽ nalazi se 3.200,23 ha površine pod *uređenim šumama* raspoređenim kroz sljedeće programe gospodarenja: Orahovičke šume 551,81 ha, Slatinsko prigorje 279,21 ha, Sjeverna Bilogora I 1.073,40 ha, Suhopoljsko prigorje 960,01 ha, Jasenaš 331,80 ha. Na *neuređene šume* otpada 4.421,83 ha, te su njima obuhvaćene preostale K.O. na području VPŽ-e. Njima se gospodari po prijedlogu opsega nužne doznake (POND) što odobrava Ministarstvo poljoprivrede svake godine na nivou Županija.

U području šumarstva značajno dolazi do povećanja opsega doznake stabala u šumama privatnih šumoposjednika. To se značajno pokazalo pri izradi tablica razduženja programa u kojima je jasno vidljivo nepridržavanje propisa privatnih izvođača prilikom doznačivanja stabala u privatnim šumama. Dolazi do prekoračivanja dozvoljenog 10-godišnjeg propisanog programa gospodarenja a time dolazi i pitanje „Dali je doznaka izvršena prema pravilima struke ili potrebama tržišta?“.

REDOVNE AKTIVNOSTI STRUČNIH SAVJETNIKA SAVJETODAVNE SLUŽBE, PODRUŽNICE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Tehnološki savjeti za: ratarstvo i industrijsko bilje, zaštitu bilja, sve grane stočarstva te voćarstvo, vinogradarstvo, vinarstvo i povrtlarstvo okosnica su rada djelatnika Podružnice a daju se poljoprivrednicima svakodnevno u svim uredima Savjetodavne služba (HPŠSS) obzirom na užu specijalnost djelatnika. Savjeti za održivu upotrebu pesticida na području županije Virovitičko-podravske objavljuju se u sezoni primjene pesticida na mrežnim stranicama Savjetodavne službe a prenose ih i lokalni mediji. Osim tehnoloških savjeta izradili smo veći broj različitih kalkulacija za gotovo sve vrste poljoprivrednih proizvodnji, tehnološke podloge i smjernice za pojedine kulture i vrste proizvodnji. Mjerio se šećer u grožđu, savjetovao pravi trenutak berbe, tehnologija kultura prilagođavala se sušnim uvjetima. U šumarstvu su se propisivali radovi, motrio potkornjak, radile kolaudacije doznake i biološke obnove šuma.

Stručna predavanja: ukupno je održano 8 stručno predavanje sa različitim temama: Fitoplazma, izorne pasmine, M6.3.1. Navodnjavanje poljoprivrednih površina, koje je slušalo 445 poljoprivrednika.

Tečajevi za poljoprivrednike:

1. OUP: organizirali smo i proveli ukupno 2 tečaja OUP-a (održiva uporaba pesticida), svaki u trajanju 18 sati, koje je završilo 37 polaznika.
2. Tečajevi: proveli smo 31 višednevni tečaj za mlade poljoprivrednike i korisnike M 10 i M11 financirani iz M01 (podaci o broju niže navedeni).

Projekti za korisnike Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.:

M 01: Organizirali smo i proveli 4 tečaja za 102 korisnika M10 (agrokoliš), svaki u trajanju od 6 sati po tečaju i 8 tečaja za 266 korisnika Mjere 11 (ekološka poljoprivreda) u trajanju od 6 sati po tečaju. Ukupno 1573 radnih sati naplaćeni su iz M01 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za period 2014.-2020.

Za 356 mladih poljoprivrednika organizirali smo ukupno 29 tečajeva: povrtlarstvo, voćarstvo, ratarstvo u trajanju od 25 sati (4 dana svaki tečaj). Dvoje savjetnika sudjelovalo je u provedbi 12 tečajeva za mlade poljoprivrednike iz područja agroekonomike i uzgoja peradi u ostalim županijama RH.

M 02: HPŠSS korisnik je M02 PRR RH i iz tih sredstava osigurava cca 30% svojih ukupnih financijskih potreba. U svrhu korištenja mjere, savjetnici HPŠSS, Podružnice VPŽ radili su na 325 savjetničkih paketa na što je utrošeno ukupno cca 4300 radnih sati koji su naplaćeni iz M02 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za period 2014.-2020.

M 05: Na M52.1. radio je jedan stručni savjetnik koji je obradio 10 zahtjeva. Za ovu mjeru interes je bio veliki ali malo je prijavljenih uslijed uvjeta mjere koji su diskvalificirali potencijalne prijavitelje.

M 06: Savjetodavna služba aktivno je uključena u izradu projekata male vrijednosti iz M06 (M6.1.1.i M6.3.1.) Programa ruralnog razvoja RH pa je tokom 2017. za korisnike Mjere 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava napravljen i prijavljen 1 projekt. Za korisnike Mjere 6.1. Potpora mladim poljoprivrednicima napravljen je i prijavljen 4 projekta. Svaki projekt uključuje analizu potencijalnog korisnika, pripremu projekta, izradu poslovnog plana te prijavu korisnika mjere kroz AGRONET sustav sa

svom potrebnom dokumentacijom. Za troje prijavitelja na M6 na prvom natječaju odrađeni su zahtjevi za isplatu, redovni šestomjesečni izvještaji i jedan izvještaj po završetku projekta.

M 17: Za korisnike mjere 17 PRR (osiguranje usjeva) izradili smo 274 prijava i dopuna po prijavama.

M 19: LEADER mjera, kao mjera koja je fokusirana na ruralno područje također je u djelokrugu rada savjetnika HPŠSS koji su aktivno uključeni u rad LAG-ova na području županije Virovitičko-podravske na kojem djeluje ukupno 3 LAG-a. Jedna djelatnica Savjetodavne službe obnašala je funkciju predsjednice LAGa.

Demonstracijski prikazi: uz stručna predavanja djelatnici Savjetodavne službe organiziraju po potrebi demonstracijske, tehnološke prikaze pa je tokom 2017. održano 5 radionica na kojima je sudje lovalo 98 poljoprivrednika.

Kolaudacije u šumarstvu: zaprimljeno je: 241 zahtjev za izdavanjem popratnice, 62 zahtjeva za nužnu doznaku, 91 zahtjev za doznaku po PGŠŠ-u, 58 zahtjeva za božićna drvca, 2 zahtjeva za BOŠ. Doznačeno je po PG 7993,32 m³, Doznačeno je po ND 1981,01 m³ što ukupno iznosi 9974, 33m³ a otpremljeno je ukupno sa PČ 19388,12m³.

Nastupi u medijima: tokom 2017. ukupno je objavljeno 49 priloga na mrežnim stranicama HPŠSS, 23 priloga na lokalnim radio postajama, 3 stručna priloga u tiskovinama i stručnim časopisima od kojih su najistaknutiji: Mljekarski list, Gospodarski list i Glasnik zaštite bilja te 2 stručna rada koja su prezentirana na simpoziju agronoma u Opatiji.

Višestruka sukladnost: višestruku sukladnost čini niz zahtjeva i pravila koje su poljoprivrednici dužni provoditi kako bi ostvarili izravnu potporu a HPŠSS je Pravilnikom o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji NN 27/2014. zadužena za edukaciju o višestrukoj sukladnosti. Tokom 2017. djelatnici Podružnice održali su 28 predavanja koje je slušalo 356 poljoprivrednika.

Kontrola integrirane proizvodnje: bili smo uključeni u sustav udaljene kontrole integrirane proizvodnje na pojedinim dijelovima Republike Hrvatske.

Organizacija i aktivno sudjelovanje na manifestacijama: aktivno sudjelujemo u organiziranju svih manifestacija na području VPŽ koje su poljoprivrednog karaktera : Agroexpo, 11. Županijsko i 9. Međunarodno ocjenjivanje meda u Virovitici, ocjenjivanja vina, Slatinski poljoprivredni sajam, 4. Izložba jagoda i meda u Pitomači, Izložba vina u Pitomači, Slatinski sajam cvijeća, 3.Sajam vina i kulena u Orahovici, Jesen i dani kruha u Slatini, županijsko natjecanje u oranju u Šp. Bukovici, državno natjecanje u oranju u Kupinečkom Kraljevcu, svjetsko natjecanje u oranju u Keniji.

Savjetnica za hortikulturu sudjelovala je na 7 ocjenjivanja kvalitete vina i jakih alkoholnih pića.

Shema školskog voća i povrća: na području Virovitičko-podravske županije tokom 2017. godine ukupno je održano 9 predavanja za učenika od 1.-8. razreda osnovne škole koje je slušalo ukupno 195 učenika. Osim predavanja učenicima je organizirano kušanje voća i dvije nastave u vrtu prilikom čega su posadene voćke.

FADN: sustav koji se temelji na godišnjem (knjigovodstvenom) prikupljanju proizvodnih, ekonomskih i financijskih podataka s uzorka poljoprivrednih gospodarstava, klasificiranih u skupine prema kriterijima ekonomske veličine gospodarstva, vrsti (tip) poljoprivredne proizvodnje te regionalnu pripadnost.

Provođenje godišnjih istraživanja o visini dohotka poljoprivrednih gospodarstava po EU FADN metodologiji obveza je svih država članica EU, a predstavlja instrument Europske Komisije za vrednovanje dohotka poljoprivrednih proizvođača te utvrđivanja utjecaja Zajedničke poljoprivredne politike EU (Common Agricultural Policy - CAP) na njihovo poslovanje. Između ostaloga, FADN sustav podloga je za izračunavanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (Standardni Output-SO) koji čine jedan od kriterija prihvatljivosti poljoprivrednog gospodarstva za mjere ruralnog razvoja kao što su mjera 4.1., 4.2. te mjera 6.1., 6.2. 6.3. Za tu namjenu tokom 2017. izdato je ukupno 202 izračuna ekonomske veličine PG i oko 150 informativnog karaktera.

U Podružnici Virovitičko-podravske županije prikupljamo podatke sa ukupno 100 poljoprivrednih gospodarstava a u to su uključena naša 4 djelatnika.

AGRONET: u kampanji podnošenja zahtjeva za potpore pomogli smo u popunjavanju 1.122 zahtjeva za potpore na području VPŽ.

Pokusi: u suradnji sa tvrtkama: Bayer Cremos, Syngenta i BSF organizirali smo pokuse sa pesticidima na različitim poljoprivrenim kulturama u Vaškoj. Osim toga postavio se pokus sa 40 različitih hibrida kukuruza

svih relevantnih sjemenarskih tvrtki koje su prisutne na prostoru Republike Hrvatske gdje su se usporedili parametri kvalitete hibrida. Na taj način, već dugi niz godina, doprinosimo praktičnom prijenosu najsuvremenijih dostignuća u poljoprivrednoj proizvodnji.

Ljubica Kravaršćan dipl.ing.agr.

Rukovoditeljica Podružnice Virovitičko-podravске županije

